

Näkökulmia, miksi julkisin varoin kannattaa tukea yritysten T&K- ja innovaatiotoimintaa

Jari Hyvärinen, Business Finland

Hallitus on asettanut tavoitteen, jonka mukaan Suomen tutkimus- ja kehitysmenojen tason tulisi olla 4 % bruttokansantuotteesta vuonna 2030. Tämä johtuu siitä, että Suomen t&k-panostukset ovat laskeneet alle 3 %:iin BKT:stä ja tarvitsemme parempia eväitä parantaaksemme kansainvälistä kilpailukykyä, tuottavuutta ja talouden kasvua.

Julkinen t&k- ja innovaatorahoitus jakaa riskiä uusien teknologioiden kehittämisessä ja käyttöönotossa.

Suomen elinkeinoelämä tarvitsee absorptiokykyä, jotta kilpailukykyisiä tuotteita ja palveluja voidaan kehittää

Yrityksiä kannattaa aktivoida t&k- ja innovaatiotoimintaan yhteiskunnan kokonaishyötyjen näkökulmasta

Suurten yritysten t&k-toiminta hyödyttää sekä pk-yrityksiä että tutkimuslaitoksia

1. Pitkän aikavälin talouskasvu Suomessa turvataan panostamalla kasvukilpailukykyyn. Tämä tarkoittaa elinkeinoelämän kykyä kasvaa kestävästi ja tuottaa yhä korkeampi elintaso tuottavuuden parantamisen kautta. Tuottavuus syntyy yrityksissä, kun ne panostavat innovointiin edellytyksiin ja kannustimiin. Julkinen tutkimus-, kehitys- ja innovaatorahoitus jakaa riskiä uusien teknologioiden kehittämisessä ja käyttöönotossa. Lisäksi julkinen rahoitus on katsottu erityisen perustelluksi, koska yritykset eivät muuten panosta riittävästi t&k- ja innovaatiotoimintaan. Näistä syistä julkinen t&k- ja innovaatorahoitus vaikuttaa yritysten kyvykkyyksiin, kasvuun ja kansainvälistymiseen ja siten parantaa kasvukilpailukykyä.
2. Suomen kannattaa tuottaa itse ideoita ja innovaatiota, mutta myös hyödyntää muualla tuotettua tietoa. Suomen innovaatioympäristön ei kuitenkaan kannata perustaa osaamistaan vain muualla tuotettuun tietoon, vaan kehittää jatkuvasti uutta, jotta meillä on sellaista osaamista ja kyvykkyyttä, että pystymme soveltamaan uutta tietoa. Näkemykset, joissa on kyseenalaistettu Suomen oma innovaatorahoitus ja -kyvykkyys jättävät huomioimatta sen, että tarvitaan niin sanottua absorptiokykyä, jotta uusia tuotteita ja palveluja voidaan kehittää niin kotimaassa kuin muualla synnytetystä tiedosta. Ilman osaamista ei pystytä hyödyntämään uutta tietoa.
3. T&k- ja innovaatiotoiminnan mahdolliset positiiviset ulkoisvaikutukset ovat tärkeä perustelu julkiselle tuelle. Tutkimukseen, tuotekehitykseen ja osaamiseen panostavista yrityksistä yli puolet hyödyistä tulee yhteiskunnalle ja kansantaloudelle ulkoisvaikutuksina, kun syntyvä tieto siirtyy eri tavoilla muiden hyödyksi. Tieto leviää yhteiskunnassa työtekijöiden vaihtaessa työpaikkaa, yritysten tehdessä yhteistyötä innovaatiotoiminnassa, liiketoiminnan kumppanuus- ja arvoverkostoissa sekä yleisemmin uusien innovaatioiden rakentuessa kumulatiivisesti aiempien innovaatioiden varaan. Julkisella toimijalla on tässä tärkeä rooli, koska yrityksiä kannattaa aktivoida t&k- ja innovaatiotoimintaan yhteiskunnan kokonaishyötyjen näkökulmasta. Ulkois- ja läikkymisvaikutuksiin keskittyvät kansainväliset tutkimukset havaitsevat ne varsin suuriksi.
4. Suuret yritykset tekevät merkittävän osan Suomen tutkimus- ja kehitystoiminnasta, kehittävät osaamista ja tuottavat radikaaleja innovaatioita. Nämä yritykset ovat myös tärkeässä roolissa siten, että yhteistyössä yliopistojen kanssa ne suuntaavat yliopistojen tutkimusta. Myös pk-yritykset hyötyvät isojen yritysten kanssa tehdystä yhteistyöstä, koska niiden vienti suuntautuu usein isojen yritysten johtamiin verkostoihin. Yritys-tutkimusyhteistyöstä tilatun

arvioinnin mukaan rahoituksella on selkeä lisäys T&K-yhteistyön laajentamiseen ja hankkeet laajentavat selkeästi osaamisverkostoja: yli puolella (55 %) yrityksistä ei ollut aiempaa sitoutumista T&K-yhteistyöhön.

Tulokset osoittavat, että rahoitettujen kasvuhakuisten yritysten valinta on onnistunut

5. Business Finland seuraa rahoittamiensa projektien tuloksia projektin päättymisvaiheessa ja kolme vuotta projektin päättymisen jälkeen. Tulokset osoittavat, että rahoitettujen kasvuhakuisten yritysten projektien valinta on onnistunut. Business Finlandin rahoittamien kansainvälistä kasvua hakevien pk-yritysten liikevaihto kasvoi 39 % vuosina 2019–2022. Jalostusarvo Business Finlandin rahoittamissa pk-yrityksissä lisääntyi 12 %. Rahoitettujen pk-yritysten vienti kasvoi yli 2,6 miljardia euroa vuodesta 2019 vuoteen 2022 (kasvua 53 %) ja viennin osuus liikevaihdosta oli 41 % vuonna 2022. Tarkastelussa mukana olivat yritykset, joiden projektit päättyivät vuosina 2016–2019, yhteensä 2873 yritystä.

Veturiyritykset ovat tärkeässä roolissa, jotta t&k-toimintaa voidaan kasvattaa Suomessa

6. Business Finland pyrkii omalta osaltaan myötävaikuttamaan hallituksen 4 %:n T&K-tavoitteeseen, ja siksi on käynnistetty muun muassa haastekilpailu veturiyrityksille. Tavoitteena on saada etenkin suuret yritykset lisäämään huomattavasti tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaansa Suomessa ja luomaan uuteen liiketoimintaan tähtääviä miljardiluokan ekosysteemejä. Suurten yritysten rooli 4 %:n tavoitteen saavuttamisessa on keskeinen. Investointikertoimen kautta tarkasteltuna Business Finlandin panostuksen odotetaan palautuvan Suomeen 3,6-kertaisesti t&k- ja innovaatiopanostuksina. Lisäksi vetureista tehdyn arvioinnin mukaan vetureiden strateginen toimintatapa toimii ja vie kokonaisuuksia vauhdikkaasti eteenpäin. Veturiyrityksen laatima roadmap suuntaa tekemistä ja asettaa yhteisen mission. Veturiekosysteemin peruskonsepti toimii: ekosysteemeillä on selkeä, sitoutunut ja osaava johtaja. Lisäksi Veturi-instrumentin vahvuus on sen kannustavuus merkittäviin yksityisiin t&k-investointeihin.

Tutkimusorganisaatioiden kannattaa parantaa mahdollisuuksia urapolkuihin, jotka kannustavat kaupallistamaan ja yritysytteistyöhön

7. Julkisen tutkimuksen rahoituksen yksi tavoite on edistää tutkimustulosten kaupallistamista ja tulosten hyödyntämistä yrityksissä. Tämä on tärkeä näkökulma, kun TKI-rahoitusta lisätään myös perustutkimukseen vuoteen 2030 mennessä. Tutkimustulosten hyödyntäminen ja kaupallistaminen ovat kriittisiä tekijöitä pitkän aikavälin kilpailukyvyyn ylläpitämisessä. Business Finlandin Tutkimuksesta liiketoimintaa (TUTL)- rahoitus on käytännössä ollut ainoa väylä kaupallistaa intensiivistä tutkimusta vaativia hankkeita. Tutkimusorganisaatioiden - erityisesti yliopistojen - omat mittarit eivät kannusta kaupallistamaan, ja siksi nyt olisi hyvä hetki luoda tutkijoille yliopistoihin urapolkuja, joissa arvostettaisiin myös aineettomien oikeuksien luontia (mm. patentit ja tavaramerkit), kaupallistamista, spin-offeja ja yritysytteistyötä. Nämä tekijät tulisi nostaa samalle tasolle yliopistojen mittaristossa kuin tutkinnot ja kansainväliset julkaisut, jolloin myös yritysytteistyötä tekeville tutkijoille olisi kannusteita rakentaa omaa uraa yliopistoissa.

Yhteystiedot:

Jari Hyvärinen, Business Finland, jari.hyvarinen@businessfinland.fi

Lähde: Innovaatioista kilpailukykyä ja kestäväää kasvua -raportti 2024

https://www.businessfinland.fi/499045/globalassets/julkaisut/Vaikuttavuusraportti_2024.pdf